

STATSVETENSKAPLIGA INSTITUTIONEN
CENTRUM FÖR EUROPASTUDIER (CES)

INGET GRÖNT FOLKHEM UTAN EU

En kvalitativ textanalys av Socialdemokraternas
miljöpolitik

Alma Handzar

Kandidatuppsats:	15 hp
Program:	Europaprogrammet
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	Ht/2021
Handledare:	Roman Martin

Abstract

The purpose of this study is to contribute with a deeper understanding of the connection between European integration and the environmental policy of the Swedish Social Democratic Party, through a qualitative text analysis. Therefore, I will study whether the Swedish membership in the European Union has affected the environmental policy of the Swedish Social Democratic Party. To do so I will study the political party documents by the Swedish Social Democratic Party between the years of 1975-2014. The framework of green ideology theory, as well as previous research on the effects of European integration, is used to analyze the findings from the chosen political party documents. The results and analysis for this thesis has found that the Swedish membership in the European Union has affected the environmental policies of the Swedish Social Democratic Party. The environmental policies that are presented by the Social Democratic Party after the membership in the European Union are for the most part formed in a way so that the policy proposals can be pursued in the European Union. The European Commission has used environmental legislation as a method to increase the European integration and by doing so, it has also affected the environmental policies of the Swedish Social Democratic Party.

Kandidatuppsats:	15 hp
Program:	Europaprogrammet
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	Ht/2021
Handledare:	Roman Martin
	Socialdemokraterna, Miljöpolitik, EU, Grön ideologi, Europeisk integration, Hållbar utveckling, Kvalitativ textanalys, Miljörätt, EU-rätt, Europeiska kommissionen, Djupekologi, Ekologisk modernism, Ideologi
Nyckelord:	
Antal ord:	10471

Innehåll

1. Inledning.....	4
1.1 Syfte.....	5
2. Bakgrund.....	6
3. Tidigare forskning och teoretiskt ramverk.....	8
3.1 Europeisk integration.....	8
3.2 EU:s påverkan på svensk miljö rätt.....	11
3.3 Ekologisk modernism och den europeiska integrationen.....	12
3.3 Teori - Grön ideologi.....	14
3.3.1 Ekologisk modernisering.....	15
3.3.2 Djupekologi.....	16
4. Metod och material.....	17
4.1 Val av metod.....	17
4.2 Urval.....	17
4.3 Bearbetning av empirin.....	18
4.4 Analysschema.....	19
4.5 Metodkritik.....	21
5. Resultat.....	22
5.1 Förändringar av partiprogram och valmanifest.....	22
5.1.1 Socialdemokraternas partiprogram 1975.....	22
5.1.2 Socialdemokraternas valmanifest 1979.....	23
5.1.3 Socialdemokraternas partiprogram 1990.....	24
5.1.4 Socialdemokraternas valmanifest 1991.....	25
5.1.5 Socialdemokraternas partiprogram 2001.....	26
5.1.6 Socialdemokraternas valmanifest 2002.....	27
5.1.7 Socialdemokraternas partiprogram 2013.....	27
5.1.8 Socialdemokraternas valmanifest 2014.....	29
5.2 Ekologisk modernism eller djupekologi.....	30
6. Analys och slutsats.....	33
6.1 Analys.....	33
6.2 Slutsats.....	36
Referenslista.....	38

1. Inledning

EU kommissionen har i sin uppdragsbeskrivning en viktig roll i att föra fram den europeiska integrationen. EU-kommissionen har möjlighet att föreslå nya regler och lagar till ministerrådet och Europaparlamentet. Genom att föreslå nya regler och lagar har EU-kommissionen möjlighet att sätta agendan för EU:s riktning. Tidigare forskning visar på att ett politikområde som EU-kommissionen fokuserat på är miljöpolitiken. EU-kommissionen har kunnat nå en ökad europeisk integration genom att föreslå nya regler och lagar över tid på miljöområdet (Connelly et al., 2012). Konsekvensen av detta har blivit att EU-rätten har påverkat svensk miljölagstiftning avsevärt (Darpö, 2019).

Det vi bland annat vet om EU:s miljöpolitik är att det i stora drag kan klassas som ekologisk modernism (Machin, 2019). Idéer om ekologisk modernism har således varit en del av EU:s arbete för att öka den europeiska integrationen. Detta går att se i de antagna regler och lagar som EU antagit som exempelvis i Single European Act och i Maastrichtfördraget (Machin, 2019).

Tidigare forskning visar på att det finns en diskrepans mellan antalet politiska förslag som berör EU i partiernas valmanifest och hur mycket EU-rätten påverkat svensk lagstiftning (Liljeqvist, 2018). Trots att diskrepansen är stor finns det politiska förslag som berör EU inom olika politikområden som exempelvis miljöpolitik (Liljeqvist, 2018).

Det vi vet mindre om är vilka faktorer som kan ha påverkat svenska partiers miljöpolitik i synnerhet kopplat till den europeiska integrationen. Detta är ett vetenskapligt problem som behöver utforskas vidare. Genom att studera vilka faktorer som påverkat svenska partiers miljöpolitik kommer det bli lättare att förstå hur partier utformar och utvecklar sin miljöpolitik.

År 2001 skrev Socialdemokraterna om det gröna folkhemmet i sitt partiprogram och Göran Persson använde sig av parollen i senare valrörelse (Socialdemokraternas partiprogram, 2001). Socialdemokraterna har visat på att miljöpolitiken och EU samarbetet är viktiga områden för partiet, men har det Svenska medlemskapet i EU och i sin tur den europeiska integrationen påverkat socialdemokraternas miljöpolitik? Detta är något jag kommer att undersöka närmare i den här studien.

1.1 Syfte

Syftet med denna studie är att bidra till en fördjupad förståelse för utvecklingen av Socialdemokraternas miljöpolitik. Det finns en brist på forskning kring hur den europeiska integrationen har påverkat Socialdemokraternas miljöpolitik. Då den europeiska integrationen enligt tidigare forskning påverkat svenska miljölagstiftningar är det även intressant att undersöka dess påverkan på Socialdemokraternas miljöpolitik. Studien kommer att utgå ifrån tidigare forskning om europeisk integration samt teorier om ekologisk modernism och djupekologi för att besvara forskningsfrågan nedan.

För att studera detta kommer jag att avgränsa mig till Socialdemokraternas partiprogram samt valmanifest mellan åren 1975-2014. Denna tidsperiod är relevant eftersom att miljödebatten tog fart på 70-talet och har sedan dess succesivt utvecklats. Mitt i detta har Sverige också blivit medlemmar i EU året 1994 (Riksdagen, 2021).

Frågeställningen som den här uppsatsen ämnar förklara är:

-Hur skiljer sig miljöpolitiken i Socialdemokraternas partiprogram samt valmanifest åt innan och efter Sveriges medlemskap i Europeiska Unionen?

2. Bakgrund

Den Europeiska Unionen består av 27 medlemsländer och Sverige är medlemsland sedan 1995 (Riksdagen, 2021). Medlemsländerna samarbetar med varandra när det kommer till vissa frågor som exempelvis miljö och jordbruksfrågor. Länder som är medlemmar i EU har möjlighet att påverka EU:s beslut, samtidigt måste Sverige och alla andra medlemsländer även följa de beslut som fattas inom EU (Riksdagen, 2021). Reglerna som har antagits för hur EU-samarbetet ska gå till finns i EU:s fördrag. För att underlätta samarbetet har sju institutioner skapats och alla sju har olika funktioner (Riksdagen, 2021). Dessa institutioner är:

- EU-kommissionen
- Europaparlamentet
- Ministerrådet
- Europeiska rådet
- EU-domstolen
- Europeiska centralbanken
- Europeiska revisionsrätten

EU-kommissionen driver arbetet framåt i EU, kommissionen består av en kommissionär från varje medlemsland (Riksdagen, 2021). Europaparlamentet representerar folket då det är en folkvald församling med ledamöter från alla medlemsländer. Ministerrådet är till för ministrarna som finns i medlemsländernas regeringar. EU-kommissionen har i uppdrag att föreslå nya lagar som det sedan beslutas om i ministerrådet och Europaparlamentet (Riksdagen, 2021). En lag kan inte gå igenom om inte både ministerrådet och Europaparlamentet är överens. Utöver att EU-kommissionen föreslår nya regler och lagar har kommissionen även ansvar för att verkställa nya lagar samt att övervaka om medlemsländerna följer lagarna (Riksdagen, 2021). Skulle EU-kommissionen upptäcka att lagar inte efterföljs anmäls det till EU-domstolen som i sin tur har i uppgift att se till att lagar och regler följs av medlemsländerna (Riksdagen, 2021).

Lagförslagen som ges av EU-kommissionen ska alltid kontrolleras gentemot subsidiaritetsprincipen. Det innebär att beslut måste tas på lägsta effektiva nivå och EU-

kommissionen måste alltid ge en motivation till varför ett lagförslag på EU nivå är ett måste (Utrikespolitiska institutet, 2020). Om ett medlemsland anser att ett lagförslag egentligen kan fattas på nationell nivå kan de protestera. EU-kommissionen kan tvingas omvärdera ett lagförslag om en tredjedel av medlemsländerna har protesterat mot ett lagförslag (Utrikespolitiska institutet, 2020).

Ministerrådet och Europaparlamentet måste vara överens om förslagen som presenteras av EU-kommissionen. Om dessa parter inte är överens går det vidare till en förlikningskommitté som har i uppdrag att finna en kompromiss och det ska göras inom sex veckor (Utrikespolitiska institutet, 2020). Misslyckas det försöket kan Europaparlamentet avveckla förslaget. Dock har det sedan 2009 blivit att den formella processen blivit ersatt av en ”trialog”. Vilket innebär att ministerrådet, Europaparlamentet samt EU-kommissionen möts för att enas om förslag från kommissionen innan det kommer upp till omröstning (Utrikespolitiska institutet, 2020). Om de enas uppmuntrar representanter från ministerrådet och Europaparlamentet sina grupper att rösta för kompromissen som tagits fram. Genom det här informella arbetssättet har ca 85% av lagstiftningarna kunnat tas på den första omröstningen vilket förkortat processen (Utrikespolitiska institutet, 2020).

När ett lagförslag antagits utfärdas det en rättsakt, de rättsakterna som är viktigast för EU är direktiv och förordningar i och med att de har störst genomslag (Utrikespolitiska institutet, 2020). Om det är ett direktiv antas har medlemsländerna en utsatt tid på sig, att implementera och anpassa den nationella lagstiftningen. Ett fördrag börjar däremot gälla direkt som lag i alla medlemsländer och därför ska det följas direkt (Utrikespolitiska institutet, 2020).

3. Tidigare forskning och teoretiskt ramverk

Detta avsnitt börjar med att ge en överblick av tidigare forskning som är av relevans för denna studie. Därefter kommer jag att presentera begrepp och teorier som jag sedan kommer att använda mig av i min analys. Grön ideologi samt europeisk integration bygger det teoretiska ramverket. Då syftet med denna studie är att bidra med en fördjupad förståelse kring kopplingen mellan den europeiska integrationen och socialdemokratisk miljöpolitik, kommer de valda teorierna att vara till hjälp i senare analysavsnitt.

3.1 Europeisk integration

Det finns mycket forskning kring Sveriges medlemskap i Europeiska Unionen som lyfter olika perspektiv kring det. Socialdemokraterna har en viktig roll i spelet kring Sveriges medlemskap och därför har Socialdemokraterna också varit föremål i den här typen av forskning. Det finns olika perspektiv kring Sveriges medlemskap i EU och Gustavsson (1998) lyfter upp några intressanta punkter i sin avhandling *"The politics of foreign policy change- Explaining the Swedish reorientation EC membership"*. Gustavsson (1998) menar på att Sverige har genom åren förändrat och utvecklat sitt förhållande till den Europeiska Unionen. I sin avhandling lyfter Gustavsson upp tre faktorer som bidragit till den här förändringen. Dessa tre faktorer är fundamentala strukturförändringar, strategiskt politiskt ledarskap och närvaron av en krissituation (Gustavsson, 1998).

Ett exempel på en händelse som har haft betydelse i detta är kalla krigets avslut dock framför Gustavsson att det inte är endast detta som haft en betydelse, det finns många händelser som kan ha bidragit till förändringen. Exempel på en annan bidragande faktor är den ekonomiska krisen som var aktuell på 1990-talet. Med anledning av detta blev det ekonomiska läget i Sverige också ett argument för EU. Då fokus låg på den svåra ekonomiska situationen, var det också lättare att hantera oppositionen. Ingvar Carlsson som var statsminister under denna tid drog nytta av dessa faktorer. Enligt Gustavsson (1998) är Ingvar Carlssons politiska ledarskap samt det svåra ekonomiska läget i Sverige de största avgörande faktorerna till att Sverige till slut ansökte om medlemskap i EU.

Den svenska forskaren Stefan Höjelijd har också forskat kring Sveriges medlemskap i EU och i sin bok *"Politiskt beslutsfattande och EMU"* går han närmare in på Socialdemokraternas roll i det. Höjelijd (1999) menar på att det inom Socialdemokraterna funnits en splittring i frågan

kring EU men att Socialdemokraterna till att börja med varit negativa till EU för att sedan ändra sig i frågan. Även här lyfts Ingvar Carlssons politiska ledarskap upp som en viktig faktor i den här förändringen. Ingvar Carlsson var exempelvis väldigt noga med att genom sin kommunikation säga att oavsett var man står i frågan kring EU är alla lika bra socialdemokrater. Detta var inte enbart för att inte splittra partiet menar Höjelid (1999) utan även för att inte skrämja bort väljare. Socialdemokrater som var positiva till ett svenskt medlemskap använde sig av argument som hade med det ekonomiska läget att göra med samt att Sverige befann sig i en beroendeställning till EU. Socialdemokrater som var negativa till ett svenskt medlemskap i EU befarade att ett medlemskap skulle innebära att den nationella suveräniteten skulle minska avsevärt (Höjelid, 1999).

Höjelid har även tittat på partiprogrammet som antogs 1990, det intressanta som Höjelid kommer fram till är att ordet Europa används istället för EU vilket Höjelid menar på kan ha lett till att kongressombuden inte förstod att dessa texter handlade om ett eventuellt medlemskap i EU. Enligt Höjelid använde partistyrelsen argument som grundade sig att socialdemokraternas ideologi och politik skulle bli verklighet även i Europa. Det fanns inga direkta argument där ordet medlemskap användes i partiprogrammet (Höjelid, 1999).

En del forskning hävdar att europeisk integration kan försvåra det politiska arbetet på det nationella planet. Mair (2007) menar exempelvis på att avpolitisering i samhället kan ha varit positivt för EU:s utveckling och framfart. Där på menar Mair (2007) på att desto större europeisk integration vi får i Europa leder det till att politiken nationellt kan försvagas. Det skulle innebära ett demokratiproblem. Det är dock inte i första hand som partierna vill diskutera detta då det skulle underminera partiet och innebära en risk att tappa väljare (Mair, 2007).

Beslutsfattandet har fått nya former och det har lett till att partierna har fått förändra sina egna arbetssätt, samt att det försvårar för partierna att representera väljarna som röstar på dem (Mair, 2013). Det finns tre orsaker till varför partiernas förmåga att representera sina väljare minskat (Mair, 2006). Dessa tre orsaker är antalet politiska områden som kan påverkas av partier har blivit färre, antalet politiska verktyg har minskat och den tredje orsaken är EU-rätten som begränsar vilka åtgärder partier kan föreslå då det inte får gå emot EU-rätten (Mair, 2006).

Det finns däremot forskare som menar på att konfliktlinjen inte har höjts men att den däremot är på samma nivå som tidigare. Loxbo och Sjölin (2016) har i sin studie kunnat visa på att konfliktlinjen har ökat snarare än minskat. Detta kunde de se genom att studera samarbetsmönster i riksdagen mellan 1970 och 2014. Utöver det finns det även forskning som kunnat visa på att det sker omfattande debatter mellan partierna i exempelvis EU-nämnden och att det absolut finns tydliga konfliktlinjer (Loxbo, 2014) (Karlsson et al, 2018).

Forskaren Nina Liljeqvist (2018) har forskat på utvecklingen av andelen referenser till EG/EU-rätten i svenska författningar mellan åren 1988-2015. Det som kommer fram är att sedan Sverige blev medlemmar i EU har det nästintill skett en linjär tillväxt av svenska lagar som påverkats av EU-rätt. Det Liljeqvist (2018) också kunde påvisa var att EU:s befogenheter utvidgades under 90-talet och 00-talet vilket påverkade vissa politikområden särskilt som exempelvis miljöpolitiken. Andra politikområden som utbildningspolitik har inte påverkats lika mycket enligt Liljeqvists (2018) forskning.

Utöver det har Liljeqvist (2018) även studerat svenska riksdagspartiernas valmanifest och mätt hur ofta EU nämns i deras valmanifest mellan åren 1976-2010. Hennes forskning visar på att EU inte nämns ofta i partiernas valmanifest. Det skedde en ökning tidigt 90-tal inför folkomröstningen om EU medlemskapet (Liljeqvist, 2018). Efter detta har benämning av EU i valmanifesten minskat. Trots den ökade påverkan som EU har på den nationella lagstiftningen, har partierna inte bemött det i sina valmanifest. Liljeqvist (2018) lägger dessutom till att när EU benämns i valmanifesten är det fortfarande om och i vilken utsträckning Sverige ska delta i EU och inte mycket av politiska sakfrågor. Liljeqvist (2018) visar även på kontrasten mellan lagstiftning som påverkats av EU och andelen politiska förslag som nämns i valmanifesten kopplat till olika politikområden.

När det kommer till hur den europeiska integrationen gått till under åren kan man titta på flera olika områden. En del av forskningen visar på att EU har fokuserat på vissa politikområden mer i arbetet med EU integrationen. Ett sådant område är miljöpolitiken där det går att se att EU stiftat många nya lagar på området och där EU kommissionen varit drivande i det arbetet (Connelly et al., 2012).

3.2 EU:s påverkan på svensk miljö rätt

Tidigare forskning visar tydligt på att svensk miljö rätt till övergripande del består av eller är påverkat av EU-rätten. Forskaren Jan Darpö skriver i en studie om hur den här utvecklingen har sett ut historiskt. På 1970-talet när intresset för miljöfrågor tog fart i världen började också EU att utveckla sina miljöregleringar. Bland de första regleringarna som skulle gälla alla medlemsländer hade att göra med vattenföroreningar och flyttfåglar. Regleringar utvecklades ständigt och när Sverige blev medlemmar i EU fanns det även regleringar på kemikalier, luftföroreningar, avfallskontroll med mera. Idag är det svårt att hitta en miljöfråga som inte täcks av den gemensamma EU lagstiftningen. Darpö (2019) menar på att det till och med är stora delar av EU-domstolens rättspraxis där det går att härleda till beslut som berör miljöfrågor.

Miljöarbetet inom EU grundar sig i ett miljöhandlingsprogram som för första gången antogs 1973, idag är EU inne på sitt sjätte miljöhandlingsprogram. I detta program görs det tydligt att det är av stor betydelse för EU att genomföra en miljölagstiftning som är gemensam för unionen. 1987 förstärktes miljöpolitiken ytterligare när den blev en del av Lissabonfördraget.

När Sverige blev medlemmar i EU 1995 fanns det en självbild av att den svenska lagstiftningen var i nivå eller bättre än EU:s förordningar och direktiv, detta visades vara väldigt felaktigt (Darpö, 2019). Detta skulle innebära stora förändringar för den svenska lagstiftningen inom miljö rätt. EU-kommissionen stämde också Sverige för att inte ha uppdaterat lagstiftningen kring tillstånd som var äldre och gällde industrier som omfattas av IPPC-direktivet. Resultatet blev att Sverige bötfälldes av EU-domstolen för att ha brutit mot EU:s gemensamma lagstiftning. Darpö (2019) uppskattar att Sveriges miljölagstiftning är 90-95% anpassad till EU-rätt.

Sverige har i sin tur visat sig ha påverkat EU:s lagstiftning på miljöområdet också. Det är dock svårare att kunna mäta detta enligt Darpö (2019) eftersom att inte alla förhandlingar dokumenteras och blir offentliga. Ett miljöområde som Sverige tydligt bidragit till är kemikalielagstiftningen inom EU. Några konkreta exempel är kemikalieförordningen Reach men även förbudet mot blyanvändning. Sverige har även bidragit till framtagandet av större internationella överenskommelser som konventionen om skydd av Östersjöområdets marina miljö och kallat för HELCOM. Där har dock EU ett större inflytande då det påverkar Sveriges lagstiftning. EU:s fiskepolitik har varit en stor debatt i europaparlamentet och där har Sverige

påverkat den gemensamma fiskepolitiken (Darpö, 2019).

Darpö (2019) menar på att EU- kommissionens ihärdiga arbete att stämma medlemsländer som inte följer EU:s lagstiftning på miljöområdet, har varit en bidragande faktor till att Sverige och andra medlemsländer sett till att förändra sin lagstiftning. Däremot har även medlemsländerna möjlighet att stämma EU-kommissionen, det har Sverige gjort i vissa ärenden. Sverige har exempelvis stämt EU-kommissionen i ett kemikalieärende där Sverige ansåg att EU-kommissionen agerade långsamt i frågan och EU domstolen höll med Sverige i den saken. Utöver detta finns det ytterligare exempel på fall där Sverige stämt EU-kommissionen och vunnit i EU domstolen (Darpö, 2019).

3.3 Ekologisk modernism och den europeiska integrationen

Tidigare forskning har kunnat peka ut fyra områden som visar på att EU:s miljöpolitik uppfyller kriterierna för ekologisk modernism (Murphy et al., 1996). I resolutionen Environmental Technologies från 1994, lyfts det upp att det finns möjligheter till ekonomisk tillväxt om den miljövänliga tekniken utvecklas (Murphy et al., 1996). Detta förstärks sedan i Single European Act och i Maastricht fördraget. Vidare lyfts det att policys rörande miljön ska integreras i andra policy områden också i Maastrichtfördraget (Murphy et al., 1996). Vilket därefter öppnade upp för att använda sig av exempelvis finansiella verktyg och incitament för att stärka miljöarbetet. Att justera skatten var ett sådant verktyg exempelvis. Det fjärde området som Murphy mfl (1996) pekar ut som ett prioriterat område för EU är innovation framförallt när det kommer till energi och grön teknologi. Behovet av nya innovationer lyfts också upp i fördraget likt de andra delarna.

Däremot anser Murphy mfl (1996) att det blir svårt för EU att genomföra den här typen av policy om inte EU får med sig medlemsländerna i det arbetet. Att implementera miljöpolicy kommer att vara enklare genom lagstiftning. Det skiljer sig åt mellan medlemsländerna hur öppna de är för förslag som kan klassas som ekologisk modernism. I detta kunde Murphy mfl exempelvis se att Sverige är ett land som tycks vara mer mottaglig för det (Murphy et al., 1996).

Spolar vi fram i tiden kan vi se att flertalet forskare de senaste åren kunna dra liknande slutsatser. Genom att studera diverse program som antagits i EU som Environmental Action Programmes, har forskare kunnat visa på att ekologisk modernism fortfarande dominerar

miljöpolitiken inom EU. Forskaren Amanda Machin (2019) har genom sin forskning kunnat visa på att det inte bara är att ekologisk modernism är det som dominerar, förslag som inte faller under ekologisk modernism avvisas och tas inte med i debatten. Genom att studera sju stycken Environmental Action Programmes kunde hon få fram att miljöfrågan i EU framförallt diskuteras ur en marknadsrationalistisk synvinkel (Machin, 2019).

Ekologisk modernism har på flera sätt bidragit till utveckling av miljöarbetet i EU. Trots det är flera forskare ense om att det starka fästet som ekologisk modernism fått, har hämmat den politiska debatten då andra idéer inte får ta plats i lika stor utsträckning (Stephan, 2012) (Turnhout *et al*, 2015) (Coffey, 2016). Miljöpolicys och miljölagar har varit ett framgångsrikt koncept för EU att föra fram EU integrationen (Machin, 2019). Det bidrar till att olika aktörer inom EU inte vill släppa ett framgångsrikt recept som visat sig fungera, alltså ekologisk modernism. Konsekvensen av det kan bli att EU går miste om lösning på viktiga samhällsproblem då de inte faller under rätt mall (Machin, 2019).

3.3 Teori - Grön ideologi

En av teorierna som den här uppsatsen kommer att utgå ifrån är grön ideologi. Detta är en omfattande ideologi med olika kategorier. Den största skillnaden inom grön ideologi är mellan ytlig ekologism som ekologisk modernisering och djupekologi. Ytlig ekologism har mer av en antropocentrisk karaktär. Det innebär att ytlig ekologism prioriterar människor över djur och natur. (Heywood, 2017) Motsatsen till detta är djupekologi som prioriterar djur och natur, även kallat för ett ekocentriskt synsätt (Heywood, 2017; Ljunggren, 2010). Det vanligaste är att dagens politik hos de olika partierna först och främst kan kopplas till den ytliga ekologin (Heywood, 2017).

Att titta på samspelet mellan grön ideologi och ekonomiska beslut är intressant och det är just det som Dalby et al. (2013) gör. För att förstå det närmare behöver man skilja på environmental ekonomi och ekologisk ekonomi. Environmental ekonomi använder sig framförallt av metoder som går ut på att göra det dyrare med miljöförstöring. Ett tydligt exempel på detta är utsläpp och utsläppsrätter eller bensinskatt. Men den gemensamma faktorn är att det egentligen inte förbjuder något. Detta skiljer sig mycket från den ekologiska ekonomin som aktivt förespråkar förbud av att naturen ska överutnyttjas. Detta kan vara genom exempelvis att sätta in vissa förbud mot skadliga kemikalier som används i produktion av någon vara (Dalby et al., 2013).

För att förstå dessa synsätt behöver man sätta de i en historisk kontext. En av de stora debatterna kring grön ideologi har varit just om det är möjligt för oss att utvecklas mer hållbart samtidigt som vi kan ha en fortsatt ekonomisk tillväxt. Detta mynnade ut i att forskare under 90-talet kom fram till att det var möjligt genom en teknologisk utveckling (Dalby et al., 2013).

Det är därför som begreppet hållbar utveckling har en stark koppling till grön ideologi, då det är svårt att prata om grön ideologi utan att även diskutera hållbar utveckling. Begreppet hållbar utveckling är numera ett allmänt känt begrepp som även de politiska partierna använder sig av däribland även Socialdemokraterna. Utöver teorierna kopplade till grön ideologi är det också intressant att titta närmare på begreppet hållbar utveckling för att lättare kunna analysera socialdemokraternas miljöpolitik.

3.3.1 Ekologisk modernisering

Forskare är idag överens om att teorin ekologisk modernisering är överlägsen i dagens politiska arbete kring hållbarhet (Böhler, 2004). Grundaren till teorin är Joseph Huber och han menade på att problemen som vi ser i dagens samhälle, beror på att teknosfären som syftar till det industriella har tillåtits att råda på bekostnad av det sociala och biologiska också kallat för sociosfär och biosfär. Det är här som Huber presenterar ekologisk modernisering som lösningen på dessa problem då han menar på att det går att omstrukturera teknosfären genom en "ekosocial omstrukturering" (Böhler, 2004).

Huber presenterade två tillvägagångssätt att göra detta på. Det första sättet är genom att ekologisera ekonomin, detta ska göras genom utveckling och användning av miljövänlig teknik. Ekonomisk tillväxt likställs ofta med att det leder till miljöproblem men genom att använda miljövänlig teknik kan man nu bryta den kopplingen. När vi gjort detta kan vi gå vidare till att belöna eller straffa beslut som då gynnar alternativt missgynnar naturen. Med andra ord menar Hubert att vi bör använda ekonomiska styrmedel för att styra beslut och val hos människor, företag och stater (Böhler, 2004).

En annan ledande forskare inom miljöpolitik är miljösociologen Maarten Hajer, han beskriver ekologisk modernisering som en typ av strategi för att tackla jordens hållbarhetsproblem. En grundläggande faktor i denna strategi är det faktum att den bygger på tron att jordens miljöproblem beror till stor del på kunskapsbrist i samhället om vår natur. Vad innebär strategin för samhället?

Jo det innebär att ekologisk modernism är ett tillvägagångssätt där vi inte skulle behöva göra stora omstruktureringar enligt Hajer (1995) Detta innebär i sin tur att bristen på anpassning till det ekologiska behovet också innebär affärsmöjligheter och en ekonomisk drivkraft. Genom att satsa på ny miljöteknik skapas det en ny stor marknad som innebär att det finns pengar att tjäna (Hajer, 1995).

3.3.2 Djupekologi

Filosofen Arne Naess lanserade begreppet djupekologi på 1970-talet, begreppet är till för att lyfta synsättet där miljöproblemen tas hand om från djupet. Alltså att vi måste angripa orsakerna till problemen och inte endast symptomen. Att endast angripa symptomen kallas för ytlig ekologi och till det tillhör ekologisk modernisering. I ett försök att förklara djupekologi tog filosofen Naess fram åtta grundläggande punkter som är grunden till att förstå djupekologi (Rothenberg, 1987).

Dessa punkter är:

”1. ”Varje levande väsen har ett egenvärde.”

2. Livets mångfald och rikedom har ett värde i sig själv.

3. Människan har inte rätt att reducera denna mångfald och denna rikedom utom för att tillfredsställa vitala behov.

4. Det skulle vara bättre för människorna om de var färre, och mycket bättre för andra levande varelser.

5. Idag är storleken på och arten av människans ingrepp i ekosystemet inte bärkraftiga, och bristen på bärkraft ökar.

6. Avgörande förbättringar kräver betydande ändringar: ekonomiskt, tekniskt och ideologiskt.

7. Den ideologiska förändringen består i väsentlig grad i sökandet efter livskvalitet snarare än ökad levnadsstandard.

8. De som accepterar de föregående punkterna, har ansvar för att försöka bidra direkt eller indirekt till att förverkliga nödvändiga förändringar.” (Naess, 2007)

4. Metod och material

I det här avsnittet kommer jag presentera den valda metoden för den här studien. Först går jag igenom metoden och hur den används i den här studien. Därefter presenteras materialet som ligger till grund för studien.

4.1 Val av metod

Den här studien använder sig av en kvalitativ textanalys som metod för att besvara frågeställningarna. Texter kan ha en stor påverkan på hur vi som människor tolkar och förstår vår omvärld (Ahrne & Svensson, 2015). Inom samhällsvetenskaplig forskning är textanalys en bra metod för att studera samhället. Det är också ett sätt att dokumentera olika händelser eller beslut i olika sammanhang. Genom att använda sig av en kvalitativ textanalys kan forskaren i fråga lyfta fram det som är mest talande (Esaiasson et al., 2012). Då jag i min studie ska granska Socialdemokraternas miljöpolitik som har dokumenterats i textform är den här metoden lämplig att använda sig av när jag granskar samt analyserar den valda empirin.

4.2 Urval

För att kunna besvara syftet med den här studien har jag valt att utgå ifrån en frågeställning. Frågeställningen skall besvara hurvida det svenska medlemskapet i EU har lett till någon eventuell förändring i Socialdemokraternas miljöpolitik. Samt hur en eventuell förändring ser ut och om det går att urskilja någon skillnad på Socialdemokraternas miljöpolitik innan och efter medlemskapet i EU.

Jag har valt att studera fyra stycken partiprogram och fyra stycken valmanifest från Socialdemokraterna mellan åren 1975-2014. Utöver dessa åtta dokument som jag valt att studera för den här studien finns det även fler dokumenterade partiprogram och valmanifest. De fyra partiprogrammen som den här studien bygger på är från åren 1975, 1990, 2001 och 2013. Anledningen att jag valt dessa år är för att Sverige gick med i EU 1995 och på så sätt kommer jag att studera två partiprogram innan medlemskapet och det är partiprogrammen från 1975 och 1990. Det finns inga andra partiprogram som antagits åren däremellan vilket också gör att det kan visa eventuell utveckling i politiken tydligare. De två andra partiprogrammen är från 2001 och 2013 alltså är de antagna efter Sveriges medlemskap i EU. Då miljörelsen tog fart på 1970-talet ansåg jag att det var bra att börja med partiprogrammet från 1975. Det skulle dock gå att utvidga studien till att studera partiprogram från längre bak i

historien också. Det finns även partiprogram och valmanifest efter 2014 som hade kunnat inkluderas. På grund av att tiden inte räckte till inom ramen för denna studie valde jag bort partiprogram och valmanifest efter 2014. Alternativet var att avstå från partiprogrammet och valmanifestet från 1975 och 1979 i förmån för senare program och valmanifest. Det tyckte jag inte var värt det eftersom att åren då miljödebatten tog fart på 70-talet är en viktig period som kunde bidra till ge en bättre helhetsbild av utvecklingen. Eftersom att partiprogrammen främst fokuserar på de ideologiska aspekterna av vad partiet står för var valmanifesten ett bra komplement för att få fram en större helhetsbild av Socialdemokraternas politik. Detta på grund av att valmanifesten innehåller fler konkreta politiska löften som görs till de svenska väljarna. Därför har jag även valt de valmanifesten som har antagits strax efter partiprogrammen. På viset går det att analysera vilka förslag som blir av ideologin som beslutats om i partiprogrammen.

Forskningsmaterialet för den här uppsatsen är hämtad från databasen "*svensk nationell datatjänst*". Denna databas drivs av Göteborgs Universitet och Uppsala universitet dock finns själva tjänsten hos Göteborgs universitet på den statsvetenskapliga institutionen. För att säkerställa att jag haft rätt version av partiprogrammen och valmanifesten har jag även frågat Socialdemokraterna som bekräftat att det är korrekta versioner. För att få fram svar på mina forskningsfrågor har jag valt att studera de delar av partiprogrammen och valmanifesten som berör miljöpolitik och EU.

4.3 Bearbetning av empirin

Strukturen för analysen har lagts upp på så sätt att jag kommer gå igenom de valda partiprogrammen och valmanifesten systematiskt, för att undersöka vilken typ av miljöpolitik Socialdemokraterna har bedrivit och hur den har utvecklats mellan 1975-2014. För att göra detta har ett analyschema tagits fram som utgår ifrån teorierna ekologisk modernism (se nästa avsnitt).

Tidigare forskning pekar på att ekologisk modernism varit en del av EU:s arbete för att öka den europeiska integrationen (Connelly et al., 2012). Därför har EU-rätten i sin tur influerats av ekologisk modernism. Eftersom att svensk miljölagstiftning har behövt anpassa sig till EU-rätten går det att anta att även den svenska lagstiftningen blivit influerat av ekologisk modernism. Forskningen visar på att det finns en stor diskrepans mellan antalet politiska

förslag som berör EU i partiernas valmanifest och hur mycket EU-rätten påverkat svensk lagstiftning (Liljeqvist, 2018). Den diskrepansen finns även på miljöområdet.

Även om diskrepansen är stor, finns det miljöpolitiska förslag i partiernas valmanifest (Liljeqvist, 2018). Det är dock inte lika utforskat hur dessa förslag kommit till och vilka faktorer som har påverkat de. Utifrån tidigare forskning har jag identifierat den europeiska integrationen som en eventuell faktor som kan ha påverkat utvecklingen av Socialdemokraternas miljöpolitik.

Genom att analysera Socialdemokraternas miljöpolitik utifrån grön ideologi, med fokus på ekologisk modernism och djupekologi hoppas jag få svar på mina forskningsfrågor. I min analys kommer jag att utgå ifrån att ekologisk modernism är en indikation på att den europeiska integrationen har påverkat utvecklingen av Socialdemokraternas miljöpolitik (Machin, 2019) (Connelly et al., 2012).

Jag är medveten om att en eventuell miljöpolitik som kan klassas som ekologisk modernism, också kan bero på andra faktorer än den europeiska integrationen. Om miljöpolitiken visar sig falla under kategorin djupekologi, utgår jag från att andra ospecificerade faktorer än europeisk integration har påverkat Socialdemokraternas miljöpolitik.

4.4 Analysschema

Analysschema har tagits fram i syfte att underlätta genomförandet av analysen. De valda teorierna som ligger till grund för analysschemat är ekologisk modernism och djupekologi som syns i tabell 1. Jag kommer att kategorisera Socialdemokraternas miljöpolitiska förslag som finns i det valda materialet i kategorierna: ekologisk modernism och djupekologi.

Tabell 1

<u>Teori</u>	<u>Definition</u>	<u>Operationalisering i partiprogram och valmanifest</u>
Ekologisk modernism	<p>Ekologisk modernism står för idén om att ekonomisk tillväxt kan förenas med hållbar utveckling. Ekomodernismen tror på att teknologisk utveckling kan bekämpa miljöproblemen samtidigt som det bidrar till ekonomisk tillväxt. Genom att hålla nere resursanvändningen kan man rädda miljön samtidigt som det går att spara in pengar på det. Ekologisk modernism tror på att idén om att internationella samarbeten kan underlätta arbetet för att stoppa miljöförstöringar samtidigt som internationella samarbeten kan leda till större export av miljövänlig teknik (Connelly et al., 2012).</p>	<p>Politiska idéer och förslag som fokuserar på teknologi och innovation som lösning på miljöproblemen.</p> <p>Politiska idéer och förslag som fokuserar på förebyggande arbete för att hålla nere resursanvändning samtidigt som det ökar tillväxten.</p> <p>Politiska idéer och förslag som syftar till ökade internationella samarbeten kring miljön.</p> <p>Politiska idéer och förslag där man vill använda naturresurser på ett miljövänligt sätt samtidigt som det kan öka tillväxten.</p>
Djupekologi	<p>Djupekologi står för idén om att naturen och människan är jämlikar. Det är en typ av filosofi som vill höja medvetandet kring hur människan är kopplad till naturen. Människan bör prioritera att skydda naturen och sin livskvalité. Ekonomisk tillväxt är inte det primära för god livskvalité (Naess, 2007).</p>	<p>Politiska idéer och förslag som syftar till att begränsa utvinning av naturresurser.</p> <p>Politiska idéer och förslag som syftar till att skydda ekosystemet.</p> <p>Politiska idéer och förslag som syftar till att öka livskvalitén snarare än levnadsstandard.</p> <p>Politiska idéer och förslag som syftar till att minska konsumtionen.</p>

4.5 Metodkritik

Socialdemokraternas partiprogram är skrivna av programkommission som väljs fram på partikongressen då partiprogram ska beslutas om. Det innebär att de väljer ut det mest framträdande ur alla beslut som tagits och formulerar ett partiprogram utifrån det. Detta gör att det inte går att få med alla beslut eller debatter som varit under kongressen. Ett alternativ hade kunnat vara att inkludera en analys av debatterna från partikongresserna som antagit partiprogrammen men dessa finns dock inte tillgängliga längre bak i tiden. Därför blir dessa partiprogram det bästa alternativet utifrån dessa förutsättningar. Valmanifesten beslutas av partistyrelsen och ska grunda sig i beslut som tagits på tidigare kongresser. Däremot innebär det att en relativt liten skala av personer är med och beslutar om vad partiet ska gå till val på. Dessa styrelsemedlemmar är visserligen demokratiskt valda av partikongressen, det bör därför finnas ett förtroende för partistyrelsen. Det innebär dock fortfarande att det är i partistyrelsen som styr vad som blir konkreta vallöften. Därför hade ett alternativ varit att studera motioner som lagts upp i riksdagen av socialdemokraterna för att på så sätt få en bredare bild av vilken politik som faktiskt drivs i frågan. Ett annat alternativ är att göra en kvantitativ innehålls analys, på så vis går det att mäta hur ofta vissa begrepp används. Däremot kan det försvåra analysen på så sätt att det är svårt att få fram bakgrunden till den eventuella utvecklingen.

5. Resultat

I detta avsnitt kommer studiens resultat att presenteras. Frågeställningarna ligger till grund för resultatets uppdelning och kommer alltså att besvaras separat. För att besvara den ena frågeställningen som handlar om förändringar, kommer en presentation av Socialdemokraternas partiprogram och valmanifest från åren 1975-2014 att lyftas i en tidslinje, för att enklare utläsa om en eventuell förändring över tid har uppstått. Därefter kommer den andra frågeställningen om indikationer på utveckling att presenteras genom att tematisera indikationerna som framträder i partiprogrammen och valmanifesten.

5.1 Förändringar av partiprogram och valmanifest

Partiprogrammen och valmanifesten ger en historisk tillbakablick på hur socialdemokraternas miljöpolitik har sett ut över tid. För att kunna besvara den första frågeställningen har jag valt att belysa relevant information ur partiprogrammen och valmanifesten som berör socialdemokraternas miljöpolitik samt EU-politik. Den information som presenteras nedan kommer i analysavsnittet sättas i relation till studiens utvalda teorier.

5.1.1 Socialdemokraternas partiprogram 1975

Partiprogrammet som antogs av Socialdemokraterna 1975 fokuserar framförallt på hur man på bästa sätt bekämpar kapitalismen. Det är via diskussioner om kapitalismen som Socialdemokraterna också lyfter upp miljöfrågorna.

”Den planmässiga hushållningen syftar till att styra den tekniska utvecklingen. Vetenskapliga och tekniska framsteg är grunden för genomgripande förändringar i näringslivets struktur och i arbetslivets villkor. De omskapar miljön och påverkar alla områden av mänskligt liv.”
(Socialdemokraternas partiprogram, 1975)

Socialdemokraterna ansåg då att miljöproblemen kan lösas på bästa sätt med tekniska framsteg. Det blir samhällets uppgift att föra den tekniska utvecklingen framåt anser man. Även överkonsumtion pekas ut som en orsak till negativ påverkan på naturen. Lösningen anses vara att genom samhällsorgan påverka konsumtionen och produktionen så att människans behov kan tillgodoses både idag och i framtiden. Planmässig hushållning lyfts upp som ett sätt att hantera hotet mot miljön och naturen. Här lyfter man även in i sin analys

att det är de som drabbas hårdast är de ekonomisk svaga i samhället.

”En ohämmad konkurrens om naturresurser som mark och vatten undergräver möjligheterna att tillförsäkra alla människor en god yttre miljö. Detta drabbar särskilt hårt de ekonomiskt svaga. En planmässig hushållning måste inriktas på att förhindra att miljön förgiftas och förstörs. Den ska medverka till att upprätthålla balansen i naturen och till att våra mark- och vattentillgångar används så att de kommer alla medborgare till gagn.” (Socialdemokraternas partiprogram, 1975)

I avsnittet ”Alla folks frihet, hela världens fred” så diskuteras miljöförstörelsen i världen som något problematiskt och det fastställs att dessa problem sträcker sig utöver nationsgränser.

”Att trygga världsfreden, att hushålla med jordens resurser och hejda miljöförstörelsen, att undanröja fattigdomen och svälten är uppgifter som endast kan lösas i samarbete mellan nationerna.” (Socialdemokraternas partiprogram, 1975)

Det internationella samarbetet är ett viktigt verktyg för att bekämpa miljöförstörelsen i världen. Det görs tydligt att Förenta Nationerna är en viktig aktör för att skapa goda internationella samarbeten. Europa beskrivs som splittrat och där vill Socialdemokraterna bidra till att stärka Europa med hjälp av andra länder och fackföreningar. Detta så att Europa på lång sikt kan samarbeta i stora frågor och bidra till en bättre värld (Socialdemokraternas partiprogram, 1975).

5.1.2 Socialdemokraternas valmanifest 1979

Målet med valmanifestet är att ge väljarna en praktisk politik skriver Socialdemokraterna. I inledningen beskrivs en rad problem i samhället som Socialdemokraterna vill lösa. Några av problemen som lyfts upp i valmanifestet är bland annat arbetslösheten, oljekrisen, ekonomisk kris men även miljöförstörelser. I valmanifestet presenteras diverse politiska förslag på vad Socialdemokraterna vill driva. Avsnittet som berör miljö går under titeln ”Miljö för hälsa och trivsel” och till stor del handlar förslagen i det avsnittet om arbetsmiljöfrågor. Delen som berör miljön berör kemikalier, dock så har även det förslaget en koppling till arbetsmiljöfrågor (Socialdemokraternas valmanifest, 1979).

”Vi måste göra ännu mer för att skapa goda arbetsmiljöer. Skyddet för de anställdas hälsa ska vara avgörande för arbetsplatsernas utformning. De anställda ges möjligheter att påverka forskningen om sin arbetsmiljö. Arbetet måste fortsätta på att skapa en livsvänlig miljö. Den stora användningen av gifter och kemikalier inger stor oro. En gift- och kemikommission ska tillsättas för att ta itu med kemisamhällets problem. Vi vill ge kommunerna rätt att stoppa giftbesprutningar i skogen. Vårt mål är att helt komma bort från användningen av gifter i skogs- och jordbruk. Luft- och vattenföroreningarna ska minskas.” (Socialdemokraternas valmanifest, 1979)

5.1.3 Socialdemokraternas partiprogram 1990

Miljöfrågorna tas tidigt upp i programmet när kapitalismen diskuteras. Socialdemokraterna gör analysen att kapitalismen är en stor anledning till miljöförstöringarna världen över då vinstintressen kom i förstahand (Socialdemokraternas partiprogram, 1990).

”Till kapitalismens avigsidor hörde även rovdrift på människor, råvarutillgångar och energi. I kapitalismens spår följde miljöförstöring.” (Socialdemokraternas partiprogram, 1990)

Brist på insyn i produktionerna beskrivs som en orsak till att det sker en belastning på våra naturresurser och miljö. Det beskrivs hur kapitalismen har en oförmåga att ta hänsyn till framtida generationers behov och bara ser till nuet. Lösningen tros vara att skapa en hållbar tillväxt (Socialdemokraternas partiprogram, 1990).

”Erfarenheterna av en aktiv miljöpolitik visar, att utvecklingen kan vändas. Men en framgångsrik kamp mot de miljöskador som redan har inträffat kräver stora ekonomiska resurser, och det gör också arbetet med att utveckla ny och miljövänlig teknik. Utan ekonomisk tillväxt kan vi inte klara miljöproblemen. Men det måste bli en reell tillväxt inte en tillväxt som skapas genom förbrukning av ändliga naturresurser och förslitning av miljö och människors hälsa.” (Socialdemokraternas partiprogram, 1990)

Det konstateras att det är viktigt att jobba förebyggande då det inte är hållbart i längden att reparera skadorna och att det i många fall inte kommer vara möjligt att reparera vissa skador. Det är viktigt att alla delar av samhället tar ansvar för miljön det vill säga invånare, myndigheter och företag. I detta partiprogram börjar Socialdemokraterna att använda sig av begreppet hållbar utveckling. Det skrivs att miljöpolitik och hållbar utveckling är en

förutsättning för att uppnå fred. Exempelvis lyfts miljökolonialism som något som behöver stoppas. Miljökolonialism är när företag exempelvis flyttar miljöförstörande verksamhet till tredje världen när miljölagarna i västvärlden skärps till. Lösningen ligger i nya lagförslag och lagförändringar (Socialdemokraternas partiprogram, 1990).

”Gamla skador måste repareras och nya miljöproblem förebyggas. Detta kräver, att lagstiftningen utvecklas och samordnas. Samhället anger villkoren för hushållning med mark och vatten och övervakar också industrins, skogsbrukets och jordbrukets påverkan på miljön.” (Socialdemokraternas partiprogram, 1990)

Utöver det så är även tekniken en väg framåt och därför anser man att forskning och innovation kring miljöteknik ska ges större ekonomiska bidrag. Även det internationella samarbetet är viktigt då det inte går att lösa miljöproblemen på egen hand som en nation (Socialdemokraternas partiprogram, 1990).

5.1.4 Socialdemokraternas valmanifest 1991

I Socialdemokraternas valmanifest (1991) är den röda tråden ord som solidaritet och allas lika värde. I detta så får miljön och internationella samarbeten en stor plats i valmanifestet. Socialdemokraterna lyfter fram att Sverige påverkas mycket av Europas utveckling och på grund av detta anser man att det är viktigt att Sverige också är med och på verkar den utveckling.

”Ett svenskt medlemskap i EG liksom vårt engagemang för hela Europas utveckling och för de fattiga folken står i samklang med en god svensk-tradition av internationalism och solidaritet.” (Socialdemokraternas valmanifest, 1991)

Miljöproblemen vill Socialdemokraterna angripa med att ställa högre krav på bilar, lastbilar och bränsle för att minska utsläppen. Även Sveriges industris utsläpp vill man komma till bukt med dock står inga konkreta förslag med på hur det ska ske. Sveriges biologiska mångfald ska värnas om och man pekar ut Östersjön som ett prioriterat område som behöver räddning. Det poängteras att miljöförstörelserna kommer leda till mänskligt lidande och Sverige lyfts upp som ett föregångsland när det kommer till frihet, välfärd och miljö (Socialdemokraternas valmanifest, 1991).

5.1.5 Socialdemokraternas partiprogram 2001

I detta partiprogram så introduceras idén om det gröna folkhemmet. Socialdemokraterna presenterar en bredare miljöpolitik som inkluderas i fler politikområden. Här presenteras diverse förslag som går berör alla tre aspekter av hållbar utveckling alltså ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet. Fokus är på att minska utsläppen men också på att skapa hållbara energisystem. Tekniken lyfts upp som ett verktyg för att lösa problematiken. Dels bör utvecklingen av teknik fortsätta men man behöver också bli bättre på att sprida redan befintlig teknik som finns anser Socialdemokraterna. Privatkapitalismen anses vara en stor miljöbov då vinstintressen överordnas allt annat inklusive miljön. Även privatpersoners ansvar tas upp som en viktig aspekt, exempelvis hur en konsuments engagemang kan leda till att företag tar större socialt ansvar. För att uppnå dessa förändringar så vill Socialdemokraterna använda sig av lagstiftningar och ekonomiska styrmedel (Socialdemokraternas partiprogram, 2001).

”Allt detta kräver en strategisk miljöpolitik, som binder ihop ekonomisk, social och ekologisk utveckling, och som driver på det praktiska utvecklingsarbetet i företagen.

Forskningssatsningar, lagstiftning och olika ekonomiska styrmedel är de viktigaste instrumenten för detta.” (Socialdemokraternas partiprogram, 2001)

EU nämns som en viktig och positiv kraft för Europa och något som är viktigt att vi tar tillvara på enligt Socialdemokraterna. Partiet pekar på att EU har underlättat att driva på centrala politiska mål som berör hållbar utveckling bland annat. Det nämns också vara en viktig faktor för att bevara freden i Europa och Socialdemokraterna anser att fler länder bör ges möjlighet till ett medlemskap i EU. Inom samarbetet vill Socialdemokraterna verka för att trepartssamverkan med EU-kommissionen och arbetsmarknadens parter ska utvecklas ytterligare. Samtidigt som man verkar för demokratisk socialism och bland ekonomi. I samband med detta pekas också utsläppen ut som något problematiskt för EU och man vill se en skärpning av EU:s miljöpolitik. Socialdemokraterna ser positivt på gemensam energibeskattnings och gemensam finansiering av miljöinvesteringar. Det uttrycks en stark positivitet till EU samarbetet men det görs tydligt att det också är viktigt med självbestämmande (Socialdemokraternas partiprogram, 2001).

”Gemensamma åtaganden för EUs medlemsländer kan bygga på gemensam lagstiftning, men också på beslut om gemensamma mål, där medlemsstaterna är fria att välja sina egna vägar att nå målen.” (Socialdemokraternas partiprogram, 2001)

5.1.6 Socialdemokraternas valmanifest 2002

Miljöpolitiken i detta valmanifest lyfts fram under ett avsnitt som kallas för ”En hållbar utveckling”. Socialdemokraterna lyfter trygghet och säkerhetsaspekterna av samhällets miljöproblem. Klimatförändringarna anses vara stora orosmoment för människors trygghet och utifrån detta anser Socialdemokraterna att det är viktigt att fortsätta jobba för ett bättre klimat. Att alla länder jobbar utifrån Kyotoprotokollet tas upp som en viktig aspekt. För Sveriges egen del vill Socialdemokraterna fortsätta minska utsläppen med fyra procent till år 2010 och man vill göra havsmiljöfrågorna centrala. Utöver detta vill Socialdemokraterna också ta upp kampen för att minska farliga kemikalier samtidigt som samhället också ska stimulera ett tekniskifte. Bilar anses vara en stor miljöbov men också energisektorn och dessa vill Socialdemokraterna göra mer miljövänliga (Socialdemokraternas valmanifest, 2002).

”Inget rör så i grunden människans trygghet som miljön; att luften är giftfri, vattnet rent och grödorna friska. De globala klimatförändringarna är vår tids allvarligaste miljöhot. Svenska fortsätta att vara pådrivande i klimatfrågan.” (Socialdemokraternas valmanifest, 2002)

5.1.7 Socialdemokraternas partiprogram 2013

Miljöfrågorna berörs i flera olika avsnitt med olika infallsvinklar men den har också ett eget avsnitt som går under namnet ”Miljöansvar och hållbar utveckling”. Där fastställs att Socialdemokraternas syn på hållbar utveckling är att den ekonomiska tillväxten inte får ske på bekostnad av den ekologiska hållbarheten. I partiprogrammet skrivs det även att de rika länderna står för de största delarna av utsläppen och måste därför ta större ansvar i omställningen till ett mer ekologiskt hållbart samhälle. Globala klimatöverenskommelser och EU-samverkan lyfts upp som viktiga verktyg i arbetet med hållbar utveckling och där vill Socialdemokraterna vara ledande både internationellt och nationellt (Socialdemokraternas partiprogram, 2013).

”Sverige ska vara pådrivande i arbetet för en ny global klimatöverenskommelse och en EU-politik för en långsiktig hållbar utveckling samt vara en föregångare i den egna, nationella klimatpolitiken.” (Socialdemokraternas partiprogram, 2013)

Det är fyra områden som Socialdemokraterna vill rikta fokus på och dessa områden är produktionsled, bostäder, energisystem och transportsystem. Dess fyra områden anses vara en prioritet i hållbarhetsarbetet. Hur det ska göras är genom förändringar i produktionsmönster men också i konsumtionsmönster anser Socialdemokraterna. När det kommer till produktionsprocesser ska det ställas krav på att det görs med hänsyn till miljö redan från start. Transportsystemet ska bli mer hållbart genom att satsa mer på kollektivtrafik och järnvägar och sjötrafik. Att fortsätta investera i nya innovationer för att få fram mer bränslesnåla motorer. Energisystemet vill Socialdemokraterna göra mer hållbart genom att ställa om till förnybar energi som ska ersätta både fossila bränslen men också kärnkraftverk. Socialdemokraterna anser också att detta kommer leda till en större efterfrågan på ny miljövänlig teknik och det innebär att Sverige kan bygga sin ekonomiska tillväxt på det (Socialdemokraternas partiprogram, 2013).

”Med målmedvetna satsningar på hållbar utveckling i samverkan mellan det offentliga och näringslivet kan Sverige också ta en ledande roll som exportör av ny energisnål och miljöanpassad teknik och nya former av energiproduktion.” (Socialdemokraternas partiprogram, 2013)

Socialdemokraterna anser att EU är något positivt för Sverige inte minst när det kommer till att driva på frågor kring hållbar utveckling. Socialdemokraterna problematiserar dock EU som organisation och man vill säkerställa att krisen kring valutasamarbetet inte ska påverka resten av EU samarbetet. Företagens frihet anses vara positivt så länge det inte sker på bekostnad av ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet. Därför vill Socialdemokraterna se en utveckling av lagar och regler som tar hänsyn till hållbar utveckling. Socialdemokraterna vill även se en utveckling av EU:s miljöpolitik vad gäller utsläpp och gemensamma miljöinvesteringar. Socialdemokraterna poängterar också att de vill att medlemsstaterna ska vara de aktörer som driver på i frågor kring miljöpolitik, man vill inte se att EU förvandlas till en federal stat. (Socialdemokraternas partiprogram, 2013).

”Medlemsländerna ska också kunna gå före, inte minst inom det miljö- och arbetsrättsliga området. Vi vill att EU ska vara ett europeiskt samarbete mellan nationalstater och avvisar idéerna om att förvandla EU till en federal stat.” (Socialdemokraternas partiprogram, 2013)

5.1.8 Socialdemokraternas valmanifest 2014

Socialdemokraterna anser att miljöarbetet i Sverige är eftersatt och vill satsa en miljard svenska kronor som ska gå till att hjälpa Sverige nå de satta miljömålen. Prioriteringen ska vara att minska utsläppen, giftfri miljö och bättre havsmiljö. Socialdemokraterna vill att Sverige ska vara oberoende av fossilbränslen till och med året 2050. Ifall Sverige utvecklar tekniken som kan göra det möjligt så ses det som en konkurrensfördel för Sverige och potentiell tillväxt faktor. Nästa tydliga mål är att Socialdemokraterna vill se att Sverige har ett överskott av el. Detta ska komma till genom investeringar i förnybar energi (Socialdemokraternas valmanifest, 2014).

Socialdemokraterna vill också använda EU medlemskapet för att driva på miljöarbetet. Prioritet är dock att skapa fler jobb i Europa men på andra plats kommer att bekämpa klimatförändringarna. Socialdemokraterna vill göra detta genom att få till stånd starkare avtal inom EU för att få ner utsläppen. Mer konkret vill man försöka stoppa temperaturökningarna så att det inte når 2 grader (Socialdemokraternas valmanifest, 2014).

”Vi vill att EU tar tre bindande mål; att till 2030 ha minskat utsläppen av växthusgaser med 50% jämfört med 1990, att öka andelen förnybar energi till minst 40 %, samt att öka energi-effektiviseringen.” (Socialdemokraternas valmanifest, 2014)

5.2 Ekologisk modernism eller djupekologi

För att kunna svara på studiens frågeställning har ett analyschema tagits fram som varit till hjälp i bearbetningen av det valda materialet. I detta avsnitt kommer jag presentera mina resultat utifrån ekologisk modernism och djupekologi som varit till grund för analyschemat. Presentationen ser ni i nedan tabell.

Tabell 2

	Partiprogram 1975 & Valmanifest 1979	Partiprogram 1990 & Valmanifest 1991	Partiprogram 2001 & Valmanifest 2002	Partiprogram 2013 & Valmanifest 2014
Ekologisk modernism	X		X	X
Djupekologi	X	X		

Partiprogrammen och valmanifesten innan Sveriges EU inträde innehåller politiska förslag som kan klassas som ekologisk modernism samt djupekologi. Partiprogrammet 1975 och valmanifestet 1979 innehöll i nästan lika stor utsträckning förslag som kan klassas som både ekologisk modernism och djupekologi. I partiprogrammet från 1975 lyfts teknologi som en viktig lösning på miljöproblemen, ett argument som faller under kategorin ekologisk modernism. Samtidigt kritiseras kapitalismen och ses som en bidragande orsak till miljöförstöringarna. I valmanifestet 1979 läggs stor vikt på förslag som syftar till att skydda den biologiska mångfalden genom nya kemikalielagar och regler. Dessa idéer och förslag kan klassas som djupekologi.

I partiprogrammet 1990 och valmanifestet 1991 sker det en förskjutning, förslagen och idéerna som hittas här kan större utsträckning klassas som djupekologiska. Det finns några

förslag som klassas som ekologisk modernism som exempelvis att Socialdemokraterna vill satsa mer på teknologin. Trots dessa inslag är det ändå djupekologiska förslag som dominerar. I partiprogrammet talas det om hur kapitalismen bör minska och styras på ett sätt som inte skadar naturen. Vikten av att bekämpa fattigdomen i världen samt förbättra människors hälsa lyfts upp. I valmanifestet finns även förslag om att skydda den biologiska mångfalden i Östersjön. Dessa förslag kan klassas som djupekologi.

I partiprogrammet 2001 så lyfts det gröna folkhemmet upp som idé detta gör att de politiska förslagen i stora drag präglas av framförallt ekologisk modernism. Det ser vi genom att förslagen fokuserar på framförallt nya innovationer, hållbar ekonomisk tillväxt och gemensamma energiskatter. I valmanifestet 2002 lyfts förslag om ökat samarbete i EU för en bättre miljö. Även här lyfts det fram att Socialdemokraterna vill satsa på nya innovationer för att tackla miljöförstöringar.

Partiprogrammet 2013 fokuserar på förslag som kretsar kring att ställa om till förnybar energi genom ny teknik och utvidgning av teknik som redan finns. Här vill Socialdemokraterna se att Sverige blir ledande på området då de tror att det kan leda till ekonomisk tillväxt. En idé som kan klassas som ekologisk modernism. I valmanifestet 2014 beskrivs det hur Socialdemokraterna vill utveckla EU samarbetet för att minska på utsläppen genom exempelvis utsläppsrätter. Målet är att minska växthusgaserna och öka andelen förnybar energi. Även här kommer verktyg som teknologi och beskattning in som kan tolkas som ekologisk modernism.

Det fanns tre politikområden som identifierades där jag kunde se en tydlig utveckling kopplat till miljöpolitik. Dessa tre områden är (1) internationell solidaritet, (2) gemensam energipolitik och (3) gemensamma investeringar inom innovation.

I partiprogrammet från 1975 och valmanifestet 1979 talas det om internationell solidaritet i en bredare aspekt då Socialdemokraternas fokus ligger på FN samarbetet. Genom FN vill Socialdemokraterna bekämpa fattigdom och miljöproblemen i världen. I texterna lyfts Europa som ett orosmoment men Socialdemokraterna ser även potentialen i ett fler länder i Europa samarbetar för att lättare kunna tackla större samhällsproblem.

I senare partiprogram från 1990 och valmanifestet från 1991 lyfter Socialdemokraterna att ett medlemskap i EU skulle innebära att Socialdemokraterna kan vara med och påverka Europa i en positiv inriktning. Internationell solidaritet talas det om men med större fokus på EU också på grund av att Socialdemokraterna ser att Sverige påverkas mycket av det som sker i Europa. Socialdemokraterna vill att Sverige ska vara ett föregångsland i Europa när det kommer till välfärd, frihet och miljö.

I partiprogrammet från 2001 och valmanifestet 2002 presenterar Socialdemokraterna idén om det gröna folkhemmet. Även här är internationell solidaritet viktigt då Socialdemokraterna identifierar miljöförstöringar som ett säkerhetsproblem som behöver motverkas. EU lyfts som något positivt framförallt på miljöområdet vilket gör att medlemskapet är ett viktigt verktyg för Socialdemokraterna i att bedriva sin miljöpolitik.

I partiprogrammet från 2013 och valmanifestet från 2014 anses även här att EU är ett viktigt verktyg i arbetet för en hållbar utveckling. Socialdemokraterna anser att de rika länderna behöver ta ett större ansvar för sina utsläpp och detta kan också bli bättre genom EU samarbetet. I partiprogrammet så problematiserar Socialdemokraterna ändå EU samarbetet och poängterar att man inte vill se att EU blir en federal stat utan att det ska vara medlemsstaterna som driver på vilken miljöpolitik som EU ska ha.

Det andra politikområdet som identifierats är energifrågan. Efter medlemskapet i EU så presenterar Socialdemokraterna förslag i sina partiprogram från 2001 och 2013 samt i sina valmanifest från 2002 och 2014 att energiproduktionen behöver bli mer miljövänlig och man är positiv till gemensam energibeskattnings inom EU. Socialdemokraterna lyfter inte detta i tidigare partiprogram och valmanifest som studerats i denna studie.

Det tredje politikområdet som identifieras är gemensamma investeringar inom innovation. Socialdemokraterna lyfter tekniken som ett viktigt verktyg att lösa miljöproblemen i världen i samtliga partiprogram och valmanifest som studerats i den här studien. I partiprogrammen från 2001 och 2013 samt i valmanifesten 2002 och 2014 lyfter Socialdemokraterna att de är positiva till att det görs gemensamma investeringar inom EU för miljövänlig teknik. Socialdemokraterna tror att detta skulle vara positivt för Sveriges tillväxt, då Sverige är starka inom innovation och med mer investeringar i detta skulle Sverige ha mer teknik som kan exporteras.

6. Analys och slutsats

I detta avsnitt kommer empirin att analyseras utifrån tidigare forskning och de valda teorierna. Början av texten fokuserar på att sätta grön ideologi i förhållande till Socialdemokraternas miljöpolitik som förts fram via empirin. Därefter fortsätter en fördjupande diskussion om den europeiska integrationens eventuella påverkan på Socialdemokraternas miljöpolitik.

6.1 Analys

Det valda materialet som har studerats i den här studien har kunnat visa på vilken typ av utveckling som har skett i Socialdemokraternas miljöpolitik. Socialdemokraternas miljöpolitik fokuserar till stor del på internationella samarbeten, minska koldioxid utsläppen samt tekniska lösningar som verktyg för att lösa miljöproblemen i världen. Detta är typiska metoder som ekologisk modernisering lyfter. Det är också som nämnt tidigare det vanligaste sättet att jobba utifrån inom dagens politik (Böhler, 2004). Socialdemokraterna lyfter i sina texter att kapitalismen har kunnat växa till sig på bekostnad av vår miljö. Detta liknar det Joseph Huber menar med att industrisamhället har kunnat bestå på bekostnad av vår sociosfär och biosfär. Socialdemokraternas lösning på problemet är då genom ny och miljövänlig teknik vilket kan likställas det som Huber kallar för en ”ekosocial omstrukturering” (Böhler, 2004).

Med detta sagt är Socialdemokraternas idé om en hållbar tillväxt en form av ekologisk modernisering. Huber lyfter två tillvägagångsätt för att nå en ”ekosocial omstrukturering”. Första steget är genom att ekologisera ekonomin detta vill Socialdemokraterna göra genom att skapa en hållbar tillväxt genom skapandet av nya innovationer som Sverige sedan kan exportera till resten av världen. Andra tillvägagångsättet enligt Huber är genom ekonomiska styrmedel och det föreslår Socialdemokraterna också genom exempelvis att beskatta utsläpp (Böhler, 2004).

Även om Socialdemokraternas miljöpolitik till största del kan ses som ekologisk modernism finns det inslag som är inspirerade av djupekologi. Enligt djupekologisk teori är det viktigt att angripa orsakerna till problematiken och inte endast symptomen (Rothenberg, 1987). Detta är något som Socialdemokraterna lyfter upp i sina texter och där de menar på att miljöpolitiken måste arbeta förebyggande och inte endast behandla symptomen. Förslagen som kretsar kring

det förebyggande arbetet är baserade på internationella samarbeten. Socialdemokratiska förebyggande förslag bygger bland annat på beslut om minskade utsläpp inom EU. Detta för att få en mindre negativ påverkan på miljön.

Medlemskapet i EU var viktigt för Socialdemokraterna inte minst för deras miljöpolitik. EU samarbetet har varit ett viktigt verktyg för att Socialdemokraterna ska kunna bedriva sin miljöpolitik framförallt då de anser att miljöproblemen är ett gränsöverskridande problem. I Socialdemokraternas partiprogram från 1990, 2001 och 2013 framställs de som ett parti som vill bidra med en positiv utveckling till EU och Socialdemokraterna vill dessutom att Sverige ska vara en ledande aktör inom miljöområdet i Europa. Socialdemokraterna målar upp en bild i sina texter av att det är de samt Sverige som ska påverka EU. EU:s påverkan på Sverige tas framförallt upp i positiva aspekter så som att det kan bidra till ett utbyte som Sverige gynnas av.

Tidigare forskning visar på att Sveriges lagstiftning har påverkats avsevärt av EU-rätten inte minst när det kommer till miljölagstiftningen (Darpö, 2019). Ett av EU-kommissionens verktyg för att öka den europeiska integrationen är genom att föreslå nya lagförslag på olika områden. Tidigare forskning visar på att EU har antagit särskilt många nya lagar som berör miljön (Liljeqvist, 2018). En av anledningarna till det är att det varit ett politiskt område som de flesta medlemsländer anser är viktigt att samarbeta kring genom ett internationellt samarbete (Connelly et al., 2012). Det har lett till att svensk lagstiftning behövt anpassa sig till EU-rätten. Vissa områden har påverkats särskilt mycket av beslut tagna på EU nivå, frågor som berör miljön är ett sådant område.

Det har gjorts studier på lagar, policy dokument och annat som antagits på EU nivå som visar att EU:s miljöpolitik faller under kategorin ekologisk modernism (Machin, 2019). Att skapa gemensamma EU lagar och regler för miljön har varit ett vinnande koncept som stärkt den europeiska integrationen. Studier visar att EU i stora drag varit motvilliga att öppna upp för en större miljöpolitisk debatt, detta då det skulle innebära att idéer som inte faller inom ramarna för ekologisk modernism skulle kunna få större påverkan (Stephan, 2012) (Turnhout *et al*, 2015) (Coffey, 2016).

Socialdemokraterna lyfter i sina partiprogram och valmanifest att de vill satsa på utvecklingen av ny teknik för att på så sätt minska koldioxidutsläppen. Att investera i nya innovationer är

ett konkret förslag i Socialdemokraternas valmanifest 2014 detta faller under kategorin ekologisk modernism. Lissabonfördraget som EU beslutade om 2007 hade då redan antagit ny miljöpolicy som skulle innebära satsningar på nya innovationer för att underlätta en grön omställning. Dessförinnan har EU-kommissionen sedan 1980-talet använt sig avtt presentera nya lagförslag på miljöområdet i sitt arbete att utöka integrationen (Connelly et al., 2012).

Socialdemokraterna uttrycker sig i stora drag positivt till EU men det går också att utläsa att det finns en del oro kring EU samarbetet, som exempelvis i partiprogrammet 2013 där Socialdemokraterna skriver att man inte vill se att EU blir en federal stat utan att det är viktigt att medlemsländerna är de som driver miljöpolitiken. Detta går i linje med det Liljeqvist såg i sina studier, alltså att partier inte sällan återgår till att diskutera formen för samarbetet i sina valmanifest.(Liljeqvist, 2018). Socialdemokraternas försiktiga markering kan ses som en konsekvens av den drastiska ökningen av EU-kommissionens genomförande av policys på miljö och klimat området under 90-talet men även under 2000-talet (Connelly et al., 2012). Samtidigt som oron också kan vara ett bevis för att EU haft stort inflytande på medlemsländernas miljölagar vilket skulle i sin tur också kunna försvåra att bedriva den miljöpolitik som Socialdemokraterna vill. Något som kan styrkas med forskning gjort av Mair (2007) där han menar på att den europeiska integrationen försvårar för de nationella partierna att bedriva sin politik.

EU-kommissionens pådrivande av policys på miljö och klimat har också lett till att EU-kommissionen arbetat för en gemensam europeisk energi policy. Socialdemokraterna lyfter i sitt valmanifest från 2014 för första gången att de ställer sig positiva till en gemensam energibeskattnig inom EU. Detta faller under kategorin ekologisk modernism och kan ses som en indikation på att EU-kommissionens arbete inte bara influerar svensk lagstiftning utan även i det här fallet Socialdemokraternas miljöpolitik. Däremot flaggar Socialdemokraterna ändå för att självbestämmande är viktigt, vilket kan innebära en större medvetenhet kring EU-kommissionens arbete och det i sin tur skulle kunna leda till att EU-kommissionen framöver får mer motstånd i sina försök att driva på den europeiska integrationen via miljö och klimat policys (Connelly et al., 2012).

Forskning visar på att Svenska partier har haft svårigheter med att hänga med i utvecklingen som skett sedan Sverige gick med i EU. Under 90-talet nämns EU i partiernas valmanifest relativt mycket för att sedan avta (Liljeqvist, 2018). Det är inte heller ovanligt att när EU väl

nämns så är det för lyfta frågan om vilken utsträckning Sverige ska delta i EU samarbetet. Detta stämmer delvis på Socialdemokraterna då de i de senare dokumenten lyfter upp frågan kring hur Sveriges deltagande ska vara. Däremot så har Socialdemokraternas politiska förslag på miljöområdet ökat efter Sveriges inträde i EU. Efter EU inträdet har Socialdemokraternas miljöpolitik dessutom utvecklats mer mot ekologisk modernism som tidigare nämnt. Det har däremot hänt andra saker i samhället samtidigt under den här tiden och det går inte med säkerhet att säga att det endast är den europeiska integrationen som har påverkat Socialdemokraternas miljöpolitik. Däremot går det att se att det är en bidragande faktor till utvecklingen av Socialdemokraternas miljöpolitik.

6.2 Slutsats

Syftet med den här uppsatsen har varit att bidra med en fördjupad förståelse kring kopplingen mellan den europeiska integrationen och socialdemokratisk miljöpolitik. I relation till detta, ville jag därför undersöka ifall det svenska medlemskapet i EU har påverkat Socialdemokraternas miljöpolitik. För att besvara syftet har den valda frågeställningen: *“Hur skiljer sig miljöpolitiken i Socialdemokraternas partiprogram samt valmanifest åt innan och efter Sveriges medlemskap i Europeiska Unionen?”* format studien.

Efter att ha studerat partiprogrammen och valmanifesten innan och efter Sveriges medlemskap i EU, går det att dra följande slutsatser. Partiprogrammen 2001 och 2013 samt valmanifesten 2002 och 2014 som kom efter Sveriges medlemskap i EU, innehåller en mer utvecklad miljöpolitik i jämförelse med partiprogrammen 1975 och 1990 samt valmanifesten 1979 och 1991. Den största utvecklingen som går att utläsa är att de innehåller fler miljöpolitiska förslag och längre politiska analyser av miljöproblematiken. Lösningarna som presenteras i de miljöpolitiska förslagen är i större utsträckning baserade på EU samarbetet. Socialdemokraternas miljöpolitik som framförs i partiprogram och valmanifest under tidperioden 1975-2014 utvecklas från miljöpolitiska förslag som kan klassas som ekologisk modernism samt djupekologi till miljöpolitik som framförallt kan klassas som ekologisk modernism. Det går att se att det skiftet skedde efter att Sverige blev medlemmar i EU.

Genom att ha bearbetat partiprogrammen och valmanifesten har jag kunnat identifiera tre politikområden där det har skett särskilt stor utveckling. Dessa tre politikområden är: internationell solidaritet, gemensam energipolitik och gemensamma investeringar inom

innovation. Dessa visar tillsammans på att EU-kommissionens arbete för en ökad integration också kan ha influerat Socialdemokraternas miljöpolitik i en viss utsträckning. Tidigare forskning har kunnat visa på att svensk miljölagstiftning har påverkats av EU-rätten. Samtidigt lyfter teorierna att EU-kommissionen använt sig av miljö och klimatlagstiftningar för att utöka integrationen. Dessa faktorer tillsammans kan därför styrka att utvecklingen som jag identifierat på dessa politikområden i Socialdemokraternas partiprogram och valmanifest, talar för att Socialdemokraternas miljöpolitik i viss utsträckning kan ha påverkats av EU-kommissionens arbete för ökad integration. Studien har fokuserat på den europeiska integrationen men det kan även finnas andra faktorer som kan ha påverkat som inte har studerats i den här studien.

Avslutningsvis, med hjälp av studiens frågeställning kan det konstateras att slutsatsen i denna studie är att Socialdemokraterna efter det svenska medlemskapet i EU, förändrat tyngdpunkten i miljöpolitiken till att baseras mer på internationella samarbeten och i synnerhet EU samarbetet. Majoriteten av de miljöpolitiska förslagen som presenteras efter medlemskapet i EU, syftar till att kunna bedrivas på EU nivå. Få förslag syftar till att endast bedrivas nationellt. Socialdemokraternas miljöpolitik har gått från att vara en blandning av djupekologi och ekologisk modernism till att ha en större tyngdpunkt på ekologisk modernism. Sammantaget visar det på att EU-kommissionens arbete för en ökad europeisk integration även har påverkat Socialdemokraternas miljöpolitik, vilket har lett till en utveckling av den Socialdemokratiska miljöpolitiken mot ekologisk modernism. Forskningsfrågan som valts för den här studien har därmed blivit besvarad. För att få en större förståelse för ämnet hade det krävts ytterligare studier, där EU-fördragen studeras i relation till föreslagna motioner på det miljöpolitiska området. Därför blir det mitt förslag på vidare forskning.

Referenslista

Ahrne, & P. Svensson. (2015). *Handbok i kvalitativa metoder*. Stockholm: Liber AB. Red.

Boréus, K. & Bergström, G. (2018). Samhällsvetenskaplig text och diskursanalys. I K. Boréus & G. Bergström (Red.). *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text-och diskursanalys*, Studentlitteratur

Böhler, Tom. (2004). *Vindkraft, landskap och mening – En studie om vindkraft och människans rumsliga preferenser*, Göteborgs Universitet

Coffey, B. (2016). Unpacking the politics of natural capital and economic metaphors in environmental policy discourse. *Environmental Politics*.

Connelly, James., Smith, Graham., Benson, David & Saunders, Clare. (2012). *Politics and the environment from theory to practice*. Third edition. Routledge.

Corell, E. & Söderberg, H. (2005). *Från miljöpolitik till hållbar utveckling – en introduktion*, Malmö: Liber AB

Dalby, S., Katz-Rosene, R. och Paterson, M., (2013). From environmental to ecological political economy. I Palan, R. (red) *Global Political Economy: Contemporary Theories*. New York: Routledge.

Darpö, Jan. (2019). *Ömsesidig glädje och nytta? Sverige och EU på miljöriättens område*. Sieps.

Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., & Wängnerud, L. (2012). *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Elanders i Vällingby: Norstedts Juridik.

Europaportalen. (2014). ”Intensiv debatt ledde Sverige in i EU”

<https://www.europaportalen.se/2014/11/intensiv-debatt-ledde-sverige-i-eu> (Hämtad: 18/12-2021)

EUR-Lex, (2008), ”Konsoliderad version av fördraget om Europeiska unionen”

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/ALL/?uri=CELEX:12008M017>

- Fegler, Cecilia & Unemo, Lena. (2000). *Långtidsutredning, Vad är hållbar utveckling?* Finansdepartementet Stockholm.
- Gustavsson, Jakob. (1998). *The politics of foreign policy change, explaining the Swedish reorientation on EC membership.* Doktorsavhandling, Lunds universitet.
- Hajer, M. A. (1995). *The Politics of Environmental Discourse: Ecological Modernization and the Policy Process*, Oxford: Oxford University Press.
- Heywood, A. (2017). *Political Ideologies: An Introduction*. 6:e upplagan. London: Palgrave.
- Höjelid, Stefan. (1999). *Politiskt beslutsfattande och EMU – Slå till eller vänta och se?* Studentlitteratur, Lund.
- Karlsson, Christer, Moa Mårtensson och Thomas Persson. (2018). *Hur mycket opposition finns det i svensk EU-politik?* Stockholm.
- Leustean, Lucian N. (2009). What Is the European Union? Religion between Neofunctionalism and Intergovernmentalism. *International Journal for the Study of the Christian Church*.
- Liljeqvist, Nina. (2018). *The asymmetric impact of Europe on national parliaments. The Swedish case.* Florens: European University Institute.
- Ljunggren, S-B., (2010). Miljöpartiet De Gröna: Från missnöjesparti till grön regeringspartner. *Statsvetenskaplig Tidsskrift*, vol 112.
- Loxbo, Karl och Mats Sjölin. (2017). "Parliamentary Opposition on the Wane? The Case of Sweden, 1970–2014". *Government and Opposition*.
- Machin, A. (2019). Changing the story? The discourse of ecological modernisation in the European Union. *Environmental Politics*.
- Mair, Peter. (2006). "Political Parties and Party Systems". I: Graziano, Paolo och Maarten P. Vink (red.). *Europeanization: New research agendas*. Basingstoke: Palgrave.
- Mair, Peter. (2007). *Political Opposition and the European Union, Government and Opposition*.

Mair, Peter. (2013). *Ruling the Void: The Hollowing of Western Democracy*. London: Verso.

Murphy, Joseph. Gouldson, Andrew. (1996). *Ecological Modernization and the European Union*.

Naess, A. (2007). *Livsfilosofi*. Stockholm: Natur och kultur.

Nugent, Neill, and Mark Rhinard. (2016). *Is the European Commission Really in Decline?* *JCMS: Journal of Common Market Studies* 54.5: 1199-215. Web.

Regeringen. (2016). "Sverige bäst i världen på hållbar utveckling"
<https://www.regeringen.se/debattartiklar/2016/07/sverige-bast-i-varlden-pa-hallbar-utveckling/> (Hämtad: 19/12-2021)

Riksdagen. (2021). "Så funkar EU" <http://eu.riksdagen.se/textversion/sa-funkar-eu/> (Hämtad: 10/02-2022)

Riksdagen. (1994). "Sveriges medlemskap i Europeiska Unionen"
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/motion/med-anledning-av-prop-19949519-sveriges_GI02U16 (Hämtad: 19/12-2021)

Riksdagen. (2021). "Medlem i EU"
<http://eu.riksdagen.se/vad-ar-eu/medlem-i-eu/#> (Hämtad: 19/12-2021)

Riksdagen. (2021). "EU:s lagar och regler, EU lag går före svensk lag"
<http://eu.riksdagen.se/vad-gor-eu/en-eu-lag-blir-till/eus-lagar-och-regler/#EU-lag-g%C3%A4ller-framf%C3%B6r-svensk-lag> (Hämtad: 19/12-2021)

Riksdagen. (2002). "Nationell strategi för hållbar utveckling"
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/skrivelse/nationell-strategi-for-hallbar-utveckling_GP03172/html (Hämtad: 20/12-2021)

Rothenberg, David. (1987). *A Platform of Deep Ecology*, *The Environmentalist* no 3

Sandholtz, Wayne & Stone Sweet, Alec. (2012). *Neo-Functionalism and Supranational Governance*, I Jones, Erik, Menon, Anand & Weatherill, Stephen, (red). *The Oxford Handbook of the European Union*. Oxford University Press

Socialdemokraternas partiprogram, (1975).

Tillgänglig: <https://snd.gu.se/sv/vivill/party/s/p/1975>

Socialdemokraternas partiprogram, (1990).

Tillgänglig: <https://snd.gu.se/sv/vivill/party/s/p/1990>

Socialdemokraternas partiprogram, (2001).

Tillgänglig: <https://snd.gu.se/sv/vivill/party/s/p/2001>

Socialdemokraternas partiprogram, (2001).

Tillgänglig: <https://snd.gu.se/sv/vivill/party/s/p/2001>

Socialdemokraternas partiprogram, (2013).

Tillgänglig: <https://snd.gu.se/sv/vivill/party/s/p/2013>

Socialdemokraternas valmanifest, (1979). Tillgänglig:

<https://snd.gu.se/sv/vivill/party/s/v/1979>

Socialdemokraternas valmanifest, (1991). Tillgänglig:

<https://snd.gu.se/sv/vivill/party/s/v/1991>

Socialdemokraternas valmanifest, (2002). Tillgänglig:

<https://snd.gu.se/sv/vivill/party/s/v/2002>

Socialdemokraternas valmanifest, (2014). Tillgänglig:

<https://snd.gu.se/sv/vivill/party/s/v/2014>

Stephan, B. (2012). Bringing discourse to the market: the commodification of avoided deforestation. *Environmental Politics*.

SVT. (2018). "Engagemanget I miljö- och klimatfrågor ökar"

<https://www.svt.se/nyheter/lokalt/vast/engagemanget-i-miljo-och-klimatfragor-okar> (Hämtad: 20/12-2021)

Utrikespolitiska institutionen. (2020). "Uppbyggnaden"

<https://www.ui.se/landguiden/internationella-organisationer/europeiska-unionen/uppbyggnaden/> (Hämtad: 10/02-2022)

Turnhout, Esther. Behagel, Jelle. Ferranti, Francesca. Beunen, Raoul. (2015). The construction of legitimacy in European nature policy: expertise and participation in the service of cost-effectiveness. *Environmental Politics*.